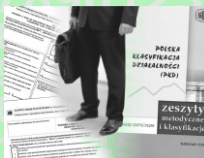

**MIĘDZYNARODOWY
ROK STATYSTYKI**

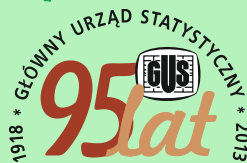
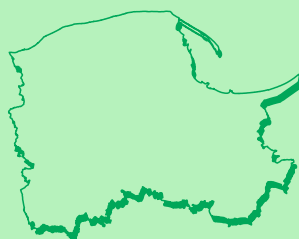

Urząd Statystyczny w Gdańsku
Statistical Office in Gdańsk

RYNEK PRACY *LABOUR MARKET*

w województwie pomorskim w 2012 r.
in Pomorskie Voivodship in 2012

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

2013

ZESPÓŁ REDAKCYJNY EDITORIAL BOARD

Przewodniczący *President*

Jerzy Auksztol

Redaktor główny *Editor-in-chief*

Małgorzata Buńko

Członkowie *Members*

Beata Bojarska
Wiesława Bryłowska
Anna Buchowiecka
Hanna Grajkowska
Zofia Miklas
Magdalena Poleszuk
Małgorzata Poszumska
Halina Sadowska
Aleksandra Sarnowska

Tłumaczenie *Translation*

Małgorzata Kruszewska
Magdalena Poleszuk
Małgorzata Poszumska

**Skład komputerowy, *Typesetting,*
projekt okładki, zdjęcia *cover design, photos***

Małgorzata Kloz
Andrzej Muszewski

WYDAWCA *EDITOR*

Urząd Statystyczny w Gdańsku *Statistical Office in Gdańsk*
ul. Danusi 4, 80-434 Gdańsk
tel. (58) 768-31-00, 768-31-30
fax (58) 768-32-70
e-mail: SekretariatUSGDK@stat.gov.pl
<http://www.stat.gov.pl/gdansk>

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

***When publishing SO data
please indicate source***

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Gdańsku przekazuje Państwu publikację *Rynek pracy w województwie pomorskim w 2012 r.*, która dostarcza podstawowych informacji w zakresie aktywności ekonomicznej ludności, pracujących, bezrobotnych, popytu na pracę, warunków pracy i wypadków przy pracy oraz przeciętnych wynagrodzeń.

Opracowanie składa się z uwag ogólnych, metodycznych i analitycznych, a także tablic statystycznych oraz wykresów. W uwagach przedstawiono metody badań, źródła i zakres danych oraz objaśnienia podstawowych pojęć. Część analityczna zawiera opis najistotniejszych zagadnień charakteryzujących sytuację na rynku pracy w województwie pomorskim. Uzupełnienie natomiast stanowią prezentacje graficzne. Zasadniczą częścią opracowania są tablice, w których wybrane informacje prezentowane są w retrospekcji za lata 2011-2012 oraz według płci, miejsca zamieszkania, sektorów i form własności, sekcji PKD 2007, a także grup zawodów. Dla bardziej szczegółowego scharakteryzowania zjawisk na rynku pracy w województwie pomorskim wybrane dane statystyczne przedstawiono w podziale na podregiony, powiaty i gminy.

Wyrażam nadzieję, że publikacja będzie interesującym źródłem danych dla odbiorców informacji statystycznych z zakresu prezentowanego tematu.

Jerzy Auksztol
Dyrektor Urzędu Statystycznego
w Gdańsku

Gdańsk, listopad 2013 r.

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Informacje w podziale według województw, powiatów i gmin oraz w podziale na **miasta** i **wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „**wieś**” – pozostałe terytorium województwa.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r. Klasyfikacja ta ma na celu zapewnienie zbierania, opracowywania i udostępniania na obszarze UE porównywalnych danych dla określonych statystyk regionalnych państw członkowskich.

4. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi. W efekcie w PKD 2007 wyróżnia się m.in. 21 sekcji i 88 działów, wobec 17 sekcji i 62 działów w PKD 2004. Zmiany te powodują brak porównywalności danych również przy niezmienionych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**”, jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2) według **sektorów własności**:

– **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

General notes

1. Data presented in the publication – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.

2. Information by voivodships, powiats and gminas as well as by **urban area** and **rural area** is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban area**” is understood as the area located within the administrative borders of these units, while the term “**rural area**” is understood as the remaining territory of the voivodship.

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003, with later amendments). NTS in force since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers of 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573) replacing the NTS in force until 31 XII 2007. The Classification is to ensure the collection, elaboration and dissemination on the EU territory of comparable data for particular regional statistics of Member States.

4. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007/NACE Rev. 2 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) and replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004/NACE Rev. 1.1.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from PKD 2004/ NACE Rev. 1.1 classification in the fact that it introduced scope-related changes, i.e. new groupings of activity types as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. As a result there are, among others, 21 sections and 88 divisions in PKD 2007/NACE Rev. 2 compared with 17 sections and 62 divisions in PKD 2004/NACE Rev. 1.1. In some cases these changes result in the lack of comparability of data if the names of classification levels remain unchanged.

The item “**Industry**” was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

2) according to **ownership sectors**:

– **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

5. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób – małe,
- od 10 do 49 osób – średnie,
- powyżej 49 osób – duże.

6. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym podmiotów gospodarki narodowej**.

7. Dane w podziale według sekcji, działów i grup PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

8. Dane według grup zawodów wykazane zostały zgodnie z **Klasyfikacją Zawodów i Specjalności**, opracowaną na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzonej z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537, z późniejszymi zmianami), w miejsce obowiązującej do 30 VI 2010 r.

9. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

11. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

12. **Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania i zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.**

13. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

- **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

5. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of employed persons**, and, unless otherwise indicated, include entities employing:

- up to 9 persons – small,
- from 10 to 49 persons – medium,
- more than 49 persons – large.

6. Data - unless otherwise indicated – are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

7. Data according to NACE Rev. 2 sections, divisions and groups are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

8. Data by group of occupations are shown according to the **Occupations and Specializations Classification**, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) introduced on 1 VII 2010 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 27 IV 2010 (Journal of Laws No. 82, item 537, with later amendments), replacing the classification valid until 30 VI 2010.

9. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

10. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

11. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

12. **Due to the electronic method and rounding of data processing, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item “total”.**

13. Some names used in the publication have been abbreviated and signed “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy
divisions

Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo <i>Crop and animal production, hunting</i>	Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową <i>Crop and animal production, hunting and related service activities</i>
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej
Produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi oraz ich naprawa	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2 (cont.)

działy (dok.)
divisions (cont.)

Handel hurtowy <i>Wholesale trade</i>	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi <i>Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
Handel detaliczny <i>Retail trade</i>	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi <i>Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
Transport lądowy i rurociągowy <i>Land and pipeline transport</i>	Transport lądowy oraz transport rurociągowy <i>Land transport and transport via pipelines</i>
Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwo w zakresie informatyki <i>Computer programming and consultancy activities</i>	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana <i>Computer programming, consultancy and related activities</i>
Działalność związana z turystyką <i>Tourism activities</i>	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane <i>Travel agency, tour operator and other reservation service and related activities</i>
Utrzymanie porządku w budynkach i zagospodarowanie zieleni	Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni

*
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki można odnaleźć w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (“Methodologies and Classifications”).

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Kreska (-)	– zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Znak x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak #	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
Kropka (•)	– zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak Δ	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do publikacji, ust. 13. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the publication, item 13.</i>
„W tym” “Of which”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)	– used in figures represents the decimal point.

Skróty

Abbreviations

tys.	= tysiąc	m.in.	= między innymi
thous.	= thousand	i.a.	= among others
mln	= milion	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
r.	= rok	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
zł	= złoty	nr (Nr)	= numer
tabl.	= tablica <i>table</i>	No.	= number
cd.	= ciąg dalszy	art.	= artykuł
cont.	= continued	Art.	= article
dok.	= dokończenie	poz.	= pozycja
cont.	= continued	ust.	= ustęp
np.	= na przykład	str.	= strona
e.g.	= for example	GUS	= Główny Urząd Statystyczny
tj.	= to jest	CSO	= Central Statistical Office
i.e.	= that is	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich <i>Statistical Office of the European Communities</i>
tzn.	= to znaczy	UE	= Unia Europejska
i.e.	= that is	EU	= European Union
itp.	= I tym podobne	WE	= Wspólnoty Europejskie
etc.	= and the like	EC	= European Communities

Uwagi metodyczne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1-6 opracowano na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**.

Od III kwartału 2012 r. do uogólniania wyników badania na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Ponadto nastąpiły zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostatu. Od III kwartału 2012 r. poza zakresem badania pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym (tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania) 12 miesięcy lub więcej (do II kwartału 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy).

Dane opublikowane w tym opracowaniu zostały ponownie przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólniania danych.

Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych (pracujących i bezrobotnych) oraz biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
 - do 3 miesięcy,
 - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia (od I kwartału 2006 r.).

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Methodological notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1-6 were compiled on the basis of the generalised results of the **Labour Force Survey (LFS)**. Since the third quarter of 2012, the data on population of Poland aged 15 years and more coming from the balances compiled on the basis of the Population and Housing Census 2011 have been applied to generalise the survey results on the general population. Moreover, there have been some methodological changes aimed at adapting the population covered by the survey to the Eurostat recommendations. Since the third quarter of 2012, persons absent from the household for 12 months or longer, i.e. staying abroad or in collective accommodation establishments, have been excluded from the survey (until the second quarter of 2012, over 3 months).

Data presented in this publication have been recalculated in accordance with the new methodology and the new base for generalization of the results.

Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

2. The main criterion for dividing the population into economically active (employed and unemployed) and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for a job.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (not receiving wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or a family-owned business outside agriculture,
- had work but did not perform it:
 - due to sickness, maternity leave or vacation,
 - due to other reasons, when the break in employment:
 - did not exceed 3 months,
 - exceeded 3 months, but these persons worked as paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto remuneration (since the first quarter of 2006).

2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 years who simultaneously fulfilled three conditions:

- were not employed during the reference week,
- during a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work during a 2-week period following the reference week.

The unemployed also include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), w tablicach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

5. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

6. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych (z pewnymi wyłączeniami w latach 2002-2009 – patrz ust. 9),
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

7. Zatrudnieni są to pracownicy, z którymi stosunek pracy zawarto na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania, wyboru lub stosunku służbowego.

Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie

3. The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. Due to rounding-off of the Labour Force Survey (LFS) results, sum of components in tables can differ from the amount given in the item "total".

Employment

5. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (in regard to private farms in agriculture, etc.).

6. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relationship);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e. working on private farms (of agricultural land up to 1 ha and more than 1 ha) as well as individual owners of livestock who do not own agricultural land (with some exceptions in years 2002-2009 – see item 9),
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

7. Paid employees are persons employed on the basis of the labour contract, posting, appointment, election or service relation.

Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work shorter hours, e.g. due to hazardous conditions, or longer hours, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in

pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

8. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

9. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w 2005 r. i 2009 r. wyznaczano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w 2005 r. i 2009 r. nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadającymi użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

10. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętne zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

11. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

12. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

8. *Data concerning employment as of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the main workplace.*

9. *Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII were estimated in years 2005 and 2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as Agricultural Census 2002 and, since 2010, on the basis of the Agricultural Census 2010.*

The employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) *in the years 2005 and 2009, the following were not included:*
 - a) *persons employed on farms of the agricultural land of more than 1 ha producing exclusively for their own needs,*
 - b) *persons employed on farms of the agricultural land of less than 1 ha (including individual owners of livestock who do not own agricultural land) producing exclusively or mainly for their own needs;*
- 2) *since 2010, all persons employed on these farms have been included, irrespective of the area of the agricultural land or destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).*

Data regarding employed persons on private farms in agriculture since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

10. *Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:*

- 1) **the employment as of 31 XII** *of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;*
- 2) **the average paid employment** – *full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

11. **Outworkers** *are persons who are bound by a contract defining the scope of activities to be performed for the entity providing the work which is performed outside its premises.*

12. **Agents** *are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities which the scope of activity is described in the agreement.*

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commission (wages and salaries of these persons depend on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

13. Informacje zawarte w tabl. 4(10)-16(22) nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

14. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

15. Dane o **absolwentach podejmujących pierwszą pracę** dotyczą pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo).

16. Informacje zawarte w tabl. 17(23)-23(29) opracowano na podstawie badania **popytu na pracę**. Badanie to ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from the entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

13. *Data in tables 4(10)-16(22) do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.*

14. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees and, since 2009, seasonal and temporary employees. These data concern the number of hires and the number of terminations, but not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons, as one person may change work several times during a year.*

Hired persons are persons taking up the first or subsequent job. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved by either the employee or the employer (including group dismissals), retirees, pensioners due to an inability to work, persons who left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of parental leave, unpaid leave or rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from parental leave and from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted parental leave) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

15. *Data regarding school leavers taking up first job concern full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees).*

16. *Data in tables 17(23)-23(29) were compiled on the basis of the survey on demand for labour. This is a sample survey which covers entities of the national economy employing 1 or more persons.*

Job offers comprise jobs created due to labour turnover or newly established fulfilling simultaneously three criteria:

- 1) *they were actually free to be taken on the reporting day;*
- 2) *employer made attempts to find persons willing to take a job;*
- 3) *in case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.*

Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established entities.

Bezrobocie rejestrowane

17. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych (do 2006 r. – wieczorowych, zaocznych lub eksternistycznych), zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna – 65 lat;
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
- 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- 6) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 7) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- 8) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 9) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;
- 10) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego;
- 11) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

18. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Registered unemployment

17. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001 with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work, who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme (until 2006 – in the evening, weekend and extra curriculum education system), looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, proper to his/her permanent stay, if he/she fulfilled among others, the following conditions:

- 1) is 18 or more;
- 2) is less than 60 (women) or less than 65 (men);
- 3) did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from inability to work, family pension, pension due to training, social pension, does not receive: a pre-retirement benefit or allowance, a rehabilitation benefit, a sick and maternity benefit or a benefit in the amount of a maternity benefit;
- 4) is not owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of arable land exceeding 2 convertible ha;
- 5) is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of arable land exceeding 2 convertible ha;
- 6) is not entered in the register rolls of economic activity or is not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or retirement provision, excluding social insurance of farmers;
- 7) is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence;
- 8) does not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work; excluding income generated from interests or other income generated from money gathered on bank accounts;
- 9) does not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit;
- 10) does not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, nursing allowance;
- 11) does not receive training allowance after the termination of employment.

18. **The registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych: dla 2005 r. i 2009 r. na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, a od 2010 r. na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2002. Dane od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

19. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami). Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – Dz. U. Nr 120, poz. 1252).

Warunki pracy

20. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated: for 2005 and 2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 and the Agricultural Census 2002 and since 2010 on the basis of the results of the Agricultural Census 2010. Data since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

19. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments). Pre-retirement benefits and allowances since 1 VII 2004 have been financed from Social Insurance Fund state budget (on the basis on the Law dated 30 IV 2004 on pre-retirement benefits – Journal of Laws No. 120, item 1252).

Working conditions

20. Information regarding **persons working in hazardous conditions** caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

21. Maszyny szczególnie niebezpieczne, to przede wszystkim maszyny wymienione w załączniku IV do Dyrektywy 2006/42/WE wprowadzonej ustawą z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. nr 199, poz. 1228).

Przy ustaleniu zagrożeń należy korzystać z Polskiej Normy PN-80/Z-08052. Ochrona Pracy. Niebezpieczne i szkodliwe czynniki występujące w procesie pracy.

22. Osobozagrożenia jest to suma działających na pracownika szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wówczas suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.

23. Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych dotyczą:

- 1) posiłków profilaktycznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 279), wydawanych nieodpłatnie w ramach dożywiania specjalnego, pracownikom zatrudnionym stale przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, wykonującym stale ciężkie lub uciążliwe prace na otwartej przestrzeni w okresie zimowym, inne prace narażające organizm na nadmierne ochłodzenie, jak również wykonującym prace w szczególnie trudnych warunkach,
- 2) napojów w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 279),
- 3) innych środków odżywczych wydawanych pracownikom na podstawie branżowych układów pracy lub innych przepisów,
- 4) dodatków pieniężnych wypłacanych pracownikom wykonującym pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych, jeżeli odpowiednie przepisy przewidują możliwość ich wypłacenia,
- 5) skróconego czasu pracy, tj. krótszego od ustawowego czasu pracy w danej grupie zawodowej,
- 6) dodatkowych urlopów (płatnych),
- 7) innych uprawnień, np. możliwość wcześniejszego, niż ogólnie przyjęto, przejścia na emeryturę.

24. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych są to należne pracownikom, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a także członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby, wypłaty:

- 1) odszkodowań z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci pracownika,
- 2) odszkodowań za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy.

25. Ocena ryzyka zawodowego – to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

26. Stanowisko pracy – miejsce, w którym pracownik wykonuje czynności zawodowe stale lub okresowo (PN-ISO 4225Ak:1999).

21. Particularly dangerous machinery comprises mainly machines mentioned in appendix IV to Directive 2006/42/EC (Directive adopted by the regulation of the Minister of Economy, Labour and Social Policy dated 21 October 2008 on the Fundamental Requirements of Machines and Elements of Safety, Journal of Laws No. 199, item 1228).

When identifying hazards, Polish Norm PN-80/Z-08052. "Work protection. Hazardous and harmful factors occurring in the work process" should be applied.

22. Person-hazards consist of the total amount of all hazardous factors influencing a worker. If there is only one hazardous factor per every person, the total of person-hazards amounts to the total number of the persons working in hazardous conditions.

23. Benefits due to work in hazardous or particularly strenuous conditions comprise:

- 1) prophylactic meals according to Council of Ministers regulation of 28 May 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws 1996 No. 60, item 279), strengthening free meals, served within the range of special nourishment for the employed permanently performing work particularly hazardous for health, permanently maintaining hard or strenuous outdoor work in winter, performing other work exposing body to overcooling as well as for people performing work in particularly hard conditions,
- 2) drinks according to Council of Ministers regulation of 28 May 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws 1996 No. 60, item 279),
- 3) other nourishment served on the basis of branch labour agreements or other regulations,
- 4) monetary benefits paid for work in hazardous or strenuous conditions providing that adequate regulations allow for such payments,
- 5) shorter working hours, i.e. shorter than regular working hours for a given occupational group,
- 6) additional vacation (paid),
- 7) other benefits, e.g. earlier retirement.

24. Compensations for injuries and occupational diseases are payments due to employees who lost their health as a result of occupational accident or occupational disease or to family members of employees who died because of such accident or disease. They include:

- 1) compensations for permanent or long-duration loss of health or death of employee,
- 2) compensations for things lost or damaged because of occupational accident.

25. Evaluation of occupational risk is a complex estimation of combination of possibility of bodily injury occurrence or health status worsening as well as seriousness of these events, in dangerous situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

26. Work station – a place where an employee performs occupational activities on permanent or temporary basis (PN-ISO 4225Ak:1999).

Wypadki przy pracy

27. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych. Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy. Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

28. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;

Accidents at work

27. Information regarding **accidents at work** include all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concern only civilian employees. Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work. Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

28. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip,
- during a training within the scope of common self-defence,
- when performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident causing injury or death, which happened within the term of accident insurance, in the cause of:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work during serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;

- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

29. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zszpecenie lub zniekształcenie ciała.

30. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

31. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. **Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego** jest to wydarzenie niezgodne z właściwym przebiegiem procesu pracy, które wywołało wypadek. **Wydarzenie powodujące uraz** opisuje w jaki sposób poszkodowany doznał urazu (fizycznego lub psychicznego) spowodowanego przez czynnik materialny. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. pogrupowane są zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

Wynagrodzenia

32. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane prezentowane w dziale nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 1(79), 3(81)-5(83) nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

- 7) *performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*
- 9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*
- 10) *service supplementary forms of military service;*
- 11) *education at the National School of Public Administration by students who receive scholarships.*

29. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions or which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

30. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

31. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-mode of injury** which directly causes them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. **Deviation describes** the event not in accordance with the appropriate course of the work process which caused an accident. **Contact-mode of injury** describes in what way the victim was injured (physically or psychically) by material agent. Contact-modes of injury since 2005 are grouped according to the EUROSTAT recommendation.

Wages and salaries

32. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for the performed work.

Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Moreover in tables 1(79), 3(81)-5(83), they do not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.

Components of wages and salaries comprised: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

33. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzem, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

34. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

35. Dane w tabl. 6(84)-10(88) opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2010 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g. for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

33. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees whose wages and salaries were converted into full-time paid employment.

34. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

35. Data in tables 6(84)-10(88) were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2010. Data concern paid employees who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per one month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Uwagi analityczne

Aktywność ekonomiczna ludności

Zgodnie z wynikami Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2012 r. w województwie pomorskim wśród osób w wieku 15 lat i więcej zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 950 tys. osób, a biernych zawodowo 762 tys. (wobec odpowiednio 904 tys. i 739 tys. w 2011 r.).

Zbiorowość aktywnych zawodowo tworzą pracujący i bezrobotni. Populacja pracujących wyniosła 859 tys. osób (wobec 827 tys. osób w 2011 r.) i stanowiła 50,2% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju wskaźnik zatrudnienia w 2012 r. był na tym samym poziomie). Zbiorowość bezrobotnych wyniosła natomiast 91 tys. osób (5,3% ogólnej liczby badanej ludności), a stopa bezrobocia – 9,6% (w 2011 r. liczba bezrobotnych wyniosła 76 tys., a stopa bezrobocia 8,4%).

Wśród osób aktywnych zawodowo dominowali mężczyźni stanowiąc 55,8% ogólnej liczby pracujących, natomiast w populacji biernych zawodowo przeważały kobiety (61,5%). W populacji bezrobotnych odnotowano jednakową liczbę kobiet i mężczyzn pozostających bez pracy.

W 2012 r. współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 55,5% (wobec 55,0% w 2011 r.) i był niższy w miastach niż na wsi, podczas gdy wskaźnik zatrudnienia kształtował się na poziomie 50,0% w miastach i 50,5% na wsi.

Pracujący

Według stanu w końcu 2012 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie pomorskim (według faktycznego miejsca pracy) zmniejszyła się o 0,4% w skali roku i wyniosła 741,1 tys. osób. Pracujący w województwie stanowili 5,4% ogólnej liczby pracujących w kraju (analogicznie jak w 2011 r.). Pod względem liczby pracujących województwo pomorskie uplasowało się na 9 miejscu w kraju po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim, łódzkim, lubelskim i podkarpackim. W sektorze prywatnym pracowało 569,6 tys. osób (w kraju – 10745,0 tys. osób), co stanowiło 76,9% ogólnej liczby pracujących w województwie (w kraju odpowiednio 77,6%). W sektorze publicznym zatrudnionych było podobnie jak rok wcześniej 171,5 tys. osób (w kraju – 3105,5 tys. osób – o 1,9% mniej). W ogólnej liczbie pracujących przeważali mężczyźni – zarówno w województwie pomorskim, jak i w kraju stanowili 52,7% (spadek odpowiednio o 0,7 p.proc. i o 0,4 p.proc. w porównaniu z 2011 r.). W województwie pomorskim zdecydowanie większy udział mężczyzn odnotowano wśród pracujących w sektorze prywatnym – 58,0%, natomiast w sektorze publicznym dominowały kobiety – 64,9%. Największy udział pracujących w stosunku do ogólnej liczby pracujących w województwie odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (19,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (16,5%), w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (9,0%) oraz w edukacji (8,9%). Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy stanowili 77,7% ogólnej liczby pracujących według statusu zatrudnienia (w kraju – 72,4%).

Wśród podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; według faktycznego miejsca pracy i faktycznego rodzaju działalności) według stanu na koniec 2012 r. odnotowano 495,2 tys. osób pracujących (o 0,1% więcej niż przed rokiem), w tym w sektorze prywatnym pracowało 65,4% (wzrost o 0,1 p.proc. w odniesieniu do 2011 r.). Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 50,5% (wzrost o 0,9 p.proc. w stosunku do 2011 r.), przy czym w sektorze prywatnym pracowało 28,0% ogólnej liczby pracujących kobiet, a w sektorze publicznym – odpowiednio 22,5%.

W województwie pomorskim w 2012 r. pracownicy pełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy na podstawie stosunku pracy (według siedziby zarządu jednostki; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób) stanowili 91,1% ogólnej liczby pracujących (w 2011 r. było to 91,3%), a niepełnozatrudnieni – 7,7% (w 2011 r. odpowiednio 7,6%). W sektorze publicznym w stosunku do 2011 r. liczba osób pełnozatrudnionych zmniejszyła się o 1,2%, a niepełnozatrudnionych o 3,5%. Natomiast w sektorze prywatnym nastąpił spadek liczby osób pełnozatrudnionych o 0,6% oraz wzrost liczby osób niepełnozatrudnionych o 5,6%.

Wśród pracujących wyodrębnić można m.in. osoby pracujące w porze nocnej, emerytów i rencistów, niepełnosprawnych oraz cudzoziemców. W końcu 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrost liczby pracujących odnotowano w grupie cudzoziemców (o 146,9%) oraz osób zatrudnionych w porze nocnej (o 0,9%). Wśród pracujących osób niepełnosprawnych i wśród emerytów i rencistów odnotowano spadek (odpowiednio o 0,7% i 10,5%).

W 2012 r. w województwie pomorskim liczba przyjęć do pracy zmniejszyła się o 2,9% w porównaniu z 2011 r. Spośród 85,2 tys. osób przyjętych do pracy 12,0% stanowiły osoby podejmujące pierwszą pracę, w tym 75,9% to absolwenci. Niewielkiemu zwiększeniu w stosunku do poprzedniego roku uległa także liczba kobiet przyjętych do pracy – do

36,6 tys., tj. o 1,5%. Najwyższy współczynnik przyjęć odnotowano w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (67,5%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (37,1%), a najniższy w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (6,7%) oraz edukacja (9,2%).

W analizowanym czasie odnotowano 85,9 tys. zwolnień z pracy, tj. o 1,6% mniej niż w 2011 r. Spośród wszystkich zwolnień 18,1% stanowiły zwolnienia dokonane w drodze wypowiedzenia przez zakład pracy (w 2011 r. ich udział wyniósł 16,1%). Liczba zwolnionych kobiet zwiększyła się w skali roku w sektorze prywatnym o 1,3%, a w sektorze publicznym zmniejszyła się o 6,7%. Najwyższy współczynnik zwolnień z pracy odnotowano w tych samych sekcjach, w których odnotowano najwyższy współczynnik przyjęć, tj. administrowaniu i działalności wspierającej (62,7%) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (40,8%). Najniższe wartości współczynnika odnotowano natomiast w sekcjach: edukacja (9,8%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (10,7%). W porównaniu z sytuacją z 2011 r. liczba absolwentów szkół podejmujących pierwszą pracę w 2012 r. zwiększyła się tylko w przypadku liceów ogólnokształcących – o 3,6%. Wśród absolwentów pozostałych typów szkół podejmujących pierwszą pracę było mniej: w przypadku absolwentów szkół wyższych – o 1,8%, szkół policealnych i średnich zawodowych – o 15,7%, a zasadniczych szkół zawodowych – o 13,4%.

W badaniu popytu na pracę w końcu IV kwartału 2012 r. w województwie pomorskim wzięło udział 31,6 tys. jednostek (o 10,2% mniej niż w 2011 r.), w tym 87,9% należało do sektora prywatnego. W badaniu pod względem liczby osób pracujących uczestniczyło 10,1% podmiotów dużych, 24,2% średnich oraz 65,7% małych. Największy udział w badaniu miały jednostki prowadzące działalność w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 30,6%, przetwórstwo przemysłowe – 13,8% oraz budownictwo – 12,8%. Liczba pracujących w zbadanych jednostkach w końcu grudnia 2012 r. wyniosła 557,5 tys. osób (o 3,6% mniej niż w 2011 r.), w tym 69,3% w podmiotach sektora prywatnego. W jednostkach dużych zatrudnionych było 54,1% pracujących, w jednostkach średnich – 27,2%, a w małych – 18,7%. Najwięcej osób pracowało w jednostkach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego – 22,6% ogólnej liczby pracujących, handlu; naprawy pojazdów samochodowych – 16,3%, edukacji – 12,9% oraz budownictwa – 7,7%.

Na ogólną liczbę 31,6 tys. zbadanych podmiotów 0,9 tys. (tj. 2,9%) dysponowało w końcu IV kwartału 2012 r. wolnymi miejscami pracy, w tym 79,0% stanowiły jednostki sektora prywatnego. Spośród 2,3 tys. wolnych miejsc pracy (2,4 tys. w 2011 r.) 83,1% znajdowało się w sektorze prywatnym, a biorąc pod uwagę wielkość podmiotu – 41,7% w jednostkach dużych. Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności najwięcej wolnych miejsc pracy odnotowano w jednostkach przetwórstwa przemysłowego (44,0%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (11,4%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (7,7%). W końcu IV kwartału 2011 r. najwięcej wolnych miejsc pracy znajdowało się również w jednostkach przetwórstwa przemysłowego (37,2%) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (8,8%) i w zakwaterowaniu i gastronomii (7,0%).

W okresie od I do IV kwartału 2012 r. powstało 26,4 tys. nowych miejsc pracy, o 9,3% mniej niż w analogicznym okresie 2011 r., w tym 90,1% w sektorze prywatnym. W przetwórstwie przemysłowym zostało utworzonych 21,3% nowych miejsc pracy (w analogicznym okresie 2011 r. – 27,1%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 18,0% (odpowiednio 17,5%), a w budownictwie – 15,4% (15,9%). Spośród miejsc nowo utworzonych w 2012 r. w końcu IV kwartału nie obsadzonych było jeszcze 0,3 tys. miejsc (w 2011 r. – 0,7 tys.). Największe trudności z obsadzeniem wolnych nowo utworzonych miejsc pracy miały jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych, informacji i komunikacji oraz administrowaniu i działalności wspierającej. Nowo utworzone, wolne miejsca pracy przeznaczone były głównie dla specjalistów, operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz pracowników biurowych.

Liczba zlikwidowanych miejsc pracy w okresie od początku roku do końca IV kwartału 2012 r. wyniosła 21,3 tys. (w analogicznym okresie 2011 r. – 23,0 tys.) i była największa w jednostkach prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (24,5%), przetwórstwa przemysłowego (19,8%) oraz budownictwa (18,8%).

Bezrobocie rejestrowane

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2012 r. wyniosła 114,6 tys. osób (w tym 62,8 tys. kobiet). Pod względem liczby bezrobotnych województwo pomorskie znalazło się na 7 miejscu w kraju. Mniejszą liczbę bezrobotnych odnotowano w województwie opolskim (51,8 tys.), lubuskim (60,6 tys.), podlaskim (68,7 tys.), świętokrzyskim (86,7 tys.), zachodniopomorskim (112,5 tys.) i warmińsko-mazurskim (113,2 tys.).

W końcu grudnia 2012 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie pomorskim wyniosła 13,4%, analogicznie jak w kraju, natomiast jej wielkość w powiatach była mocno zróżnicowana. Najwyższą stopę bezrobocia w końcu grudnia 2012 r. odnotowano w powiatach: nowodworskim – 30,9%, sztumskim – 27,3% i malborskim – 25,1%. Najniższą stopą bezrobocia charakteryzowały się natomiast: Sopot – 4,6%, Gdańsk – 6,3% i Gdynia – 6,5%.

W końcu grudnia 2012 r. prawa do zasiłku nie posiadało 92,6 tys. osób, co stanowiło 80,8% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych.

Większość populacji bezrobotnych stanowiły kobiety, których udział w końcu grudnia 2012 r. wyniósł 54,8%. Najwyższy udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych zanotowano w powiecie gdańskim – 59,8%, Gdyni – 57,9% oraz w powiecie wejherowskim – 57,2%, natomiast najniższy w powiatach puckim – 51,1% i słupskim – 51,2% oraz w Słupsku – 51,4%. Biorąc pod uwagę grupy wiekowe, jedynie w grupie osób bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej przeważali mężczyźni, których udział wyniósł 65,7%.

Bezrobocie rejestrowane dotyka przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2012 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 33,1 tys. (28,8% ogólnej liczby bezrobotnych).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym (odpowiednio 29,7% i 28,3% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych na koniec grudnia 2012 r.), które łącznie stanowiły 58,1% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych. Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni. Wykształcenie średnie i wyższe posiadało 50,6% kobiet bezrobotnych, podczas gdy odsetek mężczyzn o tym poziomie wykształcenia wyniósł 31,4%.

Liczba osób poszukujących pracy przez okres powyżej 12 miesięcy według stanu na koniec grudnia 2012 r. wyniosła 35,8 tys., co stanowiło 31,2% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych. Bezrobocie trwające dłużej niż 12 miesięcy częściej dotyka kobiet. Ponad 36% kobiet zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2012 r. poszukiwała zatrudnienia przez okres powyżej 1 roku. Analogiczny odsetek dla mężczyzn wynosił 24,9%.

W 2012 r. w powiatowych urzędach pracy całego województwa zarejestrowano 159,2 tys. osób. Najwięcej nowych rejestracji bezrobotnych miało miejsce w styczniu (17,0 tys.), a najmniej w kwietniu (10,2 tys.). Wśród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych 123,0 tys. stanowiły osoby, które po raz kolejny znalazły się w ewidencji urzędów pracy, a ich udział w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych wyniósł 77,3%, natomiast 27,0 tys. osób nowo zarejestrowanych (16,9%) dotychczas nie pracowało.

W 2012 r. liczba osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy wyniosła 151,2 tys., w tym 75,1 tys. stanowiły kobiety. Najwięcej osób wyrejestrowano w październiku – 17,8 tys., a najmniej w styczniu – 9,1 tys. Najczęstszą przyczyną odpływu z bezrobocia było podjęcie pracy. W 2012 r. pracę podjęło 65,0 tys. bezrobotnych zarejestrowanych, tj. 43,0% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy. Drugą przyczyną pod względem częstotliwości występowania było skreślenie z ewidencji z powodu nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy. W 2012 r. gotowości do podjęcia pracy nie potwierdziło 48,8 tys. osób, co stanowiło 32,3% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych. Z pozostałych przyczyn odpływu z bezrobocia można wymienić: rozpoczęcie szkolenia lub stażu u pracodawcy – 13,7 tys. osób, dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego – 8,6 tys., nabycie praw emerytalnych lub rentowych – 1,4 tys. oraz otrzymanie zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego – 1,7 tys. osób.

Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą między innymi długotrwale bezrobotni, których udział w bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w końcu grudnia 2012 r. wyniósł 45,6% (52,3 tys. osób). Osoby poniżej 25 roku życia stanowiły 20,6% (23,6 tys. osób), a powyżej 50 roku życia – 22,4% (25,7 tys. osób). Kwalifikacji zawodowych nie posiadało 30,6% zarejestrowanych bezrobotnych (35,1 tys.), 10,6% samotnie wychowywało małe dzieci (12,2 tys.), a 6,1% stanowiły osoby niepełnosprawne (7,0 tys. osób).

W końcu grudnia 2012 r. zarejestrowanych było 122 bezrobotnych cudzoziemców (w tym 86,1% nie posiadało prawa do zasiłku), których większość stanowiły kobiety – 61,5%.

Za najskuteczniejszą formę przeciwdziałania bezrobociu uważa się skierowanie na szkolenie zawodowe oraz zatrudnienie przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych. W wyniku pomocy powiatowych urzędów pracy w 2012 r. skierowano na szkolenie 6,3 tys. osób, do prac interwencyjnych 2,6 tys. osób, a do robót publicznych 1,0 tys. osób.

W 2012 r. do powiatowych urzędów pracy wpłynęło 54,0 tys. ofert pracy. Na koniec grudnia 2012 r. na jedną ofertę pracy przypadały 102 osoby zarejestrowane jako bezrobotne.

Zgłoszenia zwolnień grupowych z przyczyn dotyczących zakładów pracy na koniec grudnia 2012 r. zadeklarowało 31 zakładów, co oznacza zwolnienie około 569 pracowników.

Wydatki Funduszu Pracy w województwie w 2012 r. wyniosły 396,5 mln zł, z czego na zasiłki dla bezrobotnych przeznaczono 213,2 mln zł (53,8%), prace interwencyjne i roboty publiczne stanowiły odpowiednio 2,6% i 1,1% ogólnej wysokości wydatków.

Warunki pracy

W 2012 r. w województwie pomorskim badaniem warunków pracy objęto 4,8 tys. jednostek zatrudniających łącznie 272,4 tys. osób. W przebadanych jednostkach 26,5 tys. osób pracowało w warunkach zagrożenia, co stanowiło 9,7% ogólnej liczby zatrudnionych w tych jednostkach, podczas gdy w 2011 r. w warunkach zagrożenia pracowało 27,5 tys. osób, tj. odpowiednio 9,8% ogólnej liczby zatrudnionych.

Przestrzenne rozmieszczenie zagrożeń czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia jest ściśle związane z infrastrukturą i koncentracją zakładów pracy. Biorąc pod uwagę liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia (liczonych jeden raz w grupie czynnika przeważającego) najtrudniejsze warunki pracy odnotowano w Gdańsku, Gdyni oraz w powiecie tczewskim, a najkorzystniejszą sytuacją prezentowała się w powiecie nowodworskim i sztumskim. W porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się liczba powiatów, w których odnotowano wzrost liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Spośród 9 powiatów województwa pomorskiego, w których w 2012 r. zaobserwowano wzrost liczby osób pracujących na stanowiskach, na których zostały przekroczone obowiązujące normy, najmniejszy przyrost wystąpił w powiecie kartuskim (o 2,3%), natomiast największy w powiecie słupskim – wzrost o 30,6%.

Odsetek kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia zależy przede wszystkim od specyfiki danego zakładu pracy i jego profilu działalności. Warunki pracy kobiet nie zmieniły się w stosunku do lat ubiegłych, nadal co szósta osoba zatrudniona w warunkach zagrożenia to kobieta.

Istotną miarą informującą o skali zatrudnienia w warunkach zagrożenia jest liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych w zbiorowości objętej badaniem. Z analizy zagrożeń czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia wynika, że największe zagrożenie w 2012 r. występowało w jednostkach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, gdzie omawiany wskaźnik wyniósł 151,6 (wobec 156,0 w 2011 r.), a także w jednostkach zajmujących się dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (odpowiednio 136,1 i 130,7) oraz transportem i gospodarką magazynową (124,4 i 129,8). W przypadku kobiet najwyższy poziom zagrożenia na stanowiskach pracy zanotowano w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 30,3 (w 2011 r. – 38,4), w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 29,3 (w 2011 r. – 30,3) oraz w przetwórstwie przemysłowym – 22,3 (w 2011 r. – 22,4).

Podobnie jak w latach ubiegłych, większość zagrożeń dla zdrowia i życia spowodowana była czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy. W 2012 r. w województwie pomorskim odnotowano spadek ogólnej liczby osobozagrożeń, która według stanu na dzień 31 grudnia wyniosła 32,8 tys. (w 2011 r. odpowiednio 33,7 tys.), w tym 19,9 tys. (w 2011 r. – 20,6 tys.), tj. 60,4% osobozagrożeń stanowiły zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy. Zagrożenia związane z uciążliwością pracy dotyczyły 9,0 tys. osób (27,2% osobozagrożeń ogółem), natomiast na czynniki mechaniczne związane z obsługą maszyn szczególnie niebezpiecznych narażonych było 4,1 tys. osób (odpowiednio 12,3%).

W 2012 r. w województwie pomorskim 15,7 tys. osób (liczonych tylko raz w grupie czynnika przeważającego), tj. 5,8% ogólnej liczby zatrudnionych w badanych jednostkach, było narażonych na czynniki związane ze środowiskiem pracy, co oznacza spadek w stosunku do 2011 r. o 0,8 tys. osób, tj. 0,1%. Ze szczegółowej analizy czynników szkodliwych i niebezpiecznych dla zdrowia wynika, że zdecydowanie najczęstszym zagrożeniem spośród czynników związanych ze środowiskiem pracy był hałas, którym zagrożonych było ok. 12 tys. osób (60,2% osobozagrożeń związanych ze środowiskiem pracy). Kolejne zagrożenie, choć już nie tak istotne, stanowiły pyły przemysłowe, na które narażonych było 2,6 tys. osób (odpowiednio 13,2%). Trzecim pod względem częstotliwości występowania zagrożeniem były substancje chemiczne, na które narażone było 1,4 tys. osób (6,8%).

W badanym okresie zlikwidowano lub ograniczono 10,6 tys. osobozagrożeń związanych z czynnikami środowiska pracy, przy równoczesnym zarejestrowaniu 3,8 tys. nowo powstałych lub nowo ujawnionych osobozagrożeń.

Zagrożenia związane z uciążliwością pracy w województwie pomorskim w 2012 r. stanowiły drugą co do wielkości grupę czynników szkodliwych, na które narażeni byli pracownicy. Liczba osób narażonych na czynniki związane z uciążliwością pracy (liczonych tylko raz w grupie czynnika przeważającego) wyniosła 7,1 tys., co stanowiło 2,6% ogólnej liczby zatrudnionych objętych badaniem. W porównaniu z 2011 r. zlikwidowano lub ograniczono 2,2 tys. osobozagrożeń związanych z uciążliwością pracy, a jednocześnie zanotowano 0,9 tys. osobozagrożeń nowo powstałych lub nowo ujawnionych.

W 2012 r. w województwie pomorskim liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia na stanowiskach pracy związanych z obsługą maszyn szczególnie niebezpiecznych wyniosła 3,8 tys., tj. 1,4% ogólnej liczby osób objętych badaniem. W tej grupie zlikwidowano lub ograniczono 1,0 tys. osobozagrożeń, a równocześnie zanotowano 0,5 tys. nowo powstałych lub nowo ujawnionych osobozagrożeń.

W ramach badania warunków pracy zbierane są również informacje dotyczące działań profilaktycznych związanych z oceną ryzyka zawodowego. W województwie pomorskim w 2012 r. taką ocenę przeprowadzono dla 58,4 tys. stanowisk pracy, na których pracowało 89,4 tys. osób.

W badanym okresie poprzez zastosowanie środków technicznych, organizacyjnych lub ochrony indywidualnej wyeliminowano bądź ograniczono ryzyko zawodowe na 27,3 tys. stanowisk pracy, na których pracowało 42,2 tys. osób, co stanowiło wzrost o ponad 13% w stosunku do 2011 r. Podobnie jak w poprzednim roku najczęściej tego rodzaju stanowisk odnotowano w przemyśle – 12,5 tys. (45,6%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 4,8 tys. (17,6%) oraz budownictwie – 3,7 tys. (13,8%).

Przeważającą grupę środków wykorzystanych do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego stanowiły środki ochrony indywidualnej, które zastosowano na 14,5 tys. stanowisk pracy. Środki organizacyjne zostały wykorzystane na 13,4 tys. stanowisk pracy, a środki techniczne odpowiednio na 8,9 tys. stanowisk. W przypadku części osób pracujących na wspomnianych stanowiskach zastosowano więcej niż jeden rodzaj środka do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego.

Badanie warunków pracy pozwala uzyskać informacje o liczbie osób, które skorzystały z uprawnień pracowniczych wynikających z pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia. W 2012 r. najbardziej rozpowszechnionym rodzajem świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych były napoje oraz posiłki profilaktyczne, które w połowie grudnia 2012 r. stanowiły odpowiednio 48,6% i 25,1% świadczeń ogółem. Najwyższy odsetek dodatków pieniężnych (47,1%) oraz uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (52,9%) odnotowano w przemyśle. Spośród osób korzystających z dodatkowych urlopów 82,6% pracowało w transporcie i gospodarce magazynowej. Natomiast ze skróconego czasu pracy korzystali przede wszystkim pracujący w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (59,6%).

W porównaniu z 2011 r. zmniejszyła się zarówno liczba, jak i kwota wypłaconych świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych. Liczba wypłaconych w 2012 r. odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wyniosła 1,8 tys. (w 2011 r. – 2,3 tys.), natomiast koszty tych świadczeń kształtowały się na poziomie 6043,8 tys. zł (w 2011 r. odpowiednio 6846,7 tys. zł), w tym 75,6% przypadało na przedsiębiorstwa sektora prywatnego. Najwyższy koszt świadczeń odnotowano w przemyśle (3227,3 tys. zł), natomiast najniższy w pozostałej działalności usługowej – 4,0 tys. zł.

Najwyższy średni koszt odszkodowania (8717,4 zł na jedno świadczenie) wypłaconego z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zarejestrowano w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, natomiast najniższy w sekcji informacja i komunikacja – odpowiednio 2112,5 zł. W większości sekcji zanotowano wzrost wysokości średniego kosztu odszkodowania w porównaniu z 2011 r.

Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy stanowiły 96,7% zrealizowanych odszkodowań ogółem, a przeznaczono na nie 90,8% wypłaconej kwoty.

Wypadki przy pracy

Informacje o wypadkach przy pracy pochodzące ze statystycznej karty wypadku przy pracy dostarczają danych o zaistniałych wypadkach przy pracy oraz o osobach poszkodowanych w tych wypadkach, jak również o rozmiarach struktury zdarzeń, przyczynach oraz konsekwencji wypadków przy pracy.

W województwie pomorskim w 2012 r. zarejestrowano 5670 wypadków przy pracy oraz wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, w tym 73,2% w sektorze prywatnym. Liczba wypadków w województwie zmniejszyła się o 9,5% w stosunku do poprzedniego roku. Najwięcej wypadków miało miejsce w przemyśle – 39,1%, w tym produkcji artykułów spożywczych – 441, produkcji sprzętu transportowego – 289, produkcji wyrobów z metali – 279 oraz w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – 144. Podobnie jak w 2011 r. wypadki zbiorowe stanowiły 0,4% ogólnej liczby wypadków w województwie. W stwierdzonych wypadkach przy pracy poszkodowane zostały 5702 osoby (w kraju 91000 osób), w tym w wypadkach zbiorowych – 52 osoby (w roku poprzednim – 85 osób, spadek o 38,8%). Poszkodowani w województwie pomorskim stanowili 6,3% ogólnej liczby poszkodowanych w kraju (spadek o 0,2 p.proc. w stosunku do poprzedniego roku). Pod względem liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy województwo pomorskie znalazło się na 5 miejscu w kraju po województwie śląskim, wielkopolskim, mazowieckim i dolnośląskim. Najmniej poszkodowanych w wypadkach odnotowano w województwie świętokrzyskim, podlaskim, opolskim i lubuskim.

Podobnie jak w poprzednim roku najczęściej poszkodowanych pracowało w sektorze prywatnym (73,2%), a w przekroju terytorialnym w miastach na prawach powiatu: w Gdańsku (27,1%) i Gdyni (10,3%), najmniej natomiast w powiecie nowodworskim (0,7%). Wiąże się to ściśle z infrastrukturą i rozmieszczeniem geograficznym zakładów pracy w województwie.

W porównaniu z 2011 r. liczba osób poszkodowanych w wypadkach ciężkich wzrosła o 18,9%, natomiast w wypadkach śmiertelnych i lżejszych zmniejszyła się odpowiednio o 6,9% i 10,0%. W minionym roku 27 osób (0,5% ogólnej

liczby poszkodowanych w województwie) poniosło śmierć w wyniku wypadku przy pracy. Większość osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w województwie pomorskim wykonywała pracę w zakładach (jednostkach lokalnych) o liczbie pracujących od 1 do 249 osób (66,3%), gdzie osoby poszkodowane w wypadkach ze skutkiem śmiertelnym stanowiły 66,7% poszkodowanych w wypadkach ze skutkiem śmiertelnym ogółem.

W 2012 r. najwięcej osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy uległo wypadkom w jednostkach zakwalifikowanych do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (35,5%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (11,4%), budownictwo (9,2%), transport i gospodarka magazynowa (8,9%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (7,0%) oraz edukacja (5,8%). W porównaniu z rokiem poprzednim największy wzrost liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy zanotowano w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia (o 30,7%); obsługa rynku nieruchomości (o 12,2%); działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 10,8%); dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 6,5%), natomiast największy spadek odnotowano w jednostkach zakwalifikowanych do sekcji: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne (o 33,1%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 30,0%).

Jednym z ważniejszych aspektów analizy okoliczności wypadków przy pracy jest charakterystyka demograficzno-zawodowa osób, które w tych wypadkach zostały poszkodowane. W 2012 r., podobnie jak w latach poprzednich, wypadkom przy pracy zdecydowanie częściej ulegali mężczyźni (poszkodowanych zostało 3773 mężczyzn i 1929 kobiet). Udział mężczyzn w ogólnej liczbie osób poszkodowanych w województwie zmniejszył się o 0,3 p.proc. w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2011 r. udział ten wyniósł 66,5%), a większość poszkodowanych mężczyzn pracowała w sektorze prywatnym – 81,0% (wzrost o 2,0 p.proc. w relacji do 2011 r.). Natomiast udział kobiet w ogólnej liczbie osób poszkodowanych zwiększył się o 0,3 p.proc. (w 2011 r. wyniósł 33,5%) i tak jak przed rokiem ponad połowa kobiet pracowała w sektorze prywatnym (wzrost o 4,7 p.proc. w porównaniu z 2011 r. – do poziomu 58,1%).

W 2012 r. struktura poszkodowanych według grup wieku prezentowała się podobnie jak w 2011 r. Najliczniejszą grupę poszkodowanych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (27,1%) i 45-54 lata (23,6%). Wśród mężczyzn, podobnie jak w 2011 r., największą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (28,9%) i 35-44 lata (22,6%). Natomiast wśród kobiet dominującą okazała się grupa osób poszkodowanych w wieku 45-54 lata (27,8%) oraz osób w wieku 35-44 lata (24,9%). Wypadkom ze skutkiem śmiertelnym najwięcej uległo osób w wieku 35-44 lata (37,0%), natomiast w wypadkach ciężkich – osoby w wieku 25-34 lata (31,8%). Udział liczby młodocianych pracowników (poniżej 18 roku życia) w liczbie poszkodowanych w wypadkach ogółem pozostał na niezmiennym w stosunku do poprzedniego roku poziomie 0,3%.

Podobnie jak w 2011 r., wypadkom uległy przede wszystkim osoby ze stażem nie przekraczającym 3 lata – 45,9% ogólnej liczby wypadków (w 2011 r. – 47,0%), w tym osoby pracujące 1 rok i mniej – 28,5% (w 2011 r. – 27,2%). Osoby o stażu pracy 1 rok i mniej uległy 12 wypadkom przy pracy ze skutkiem śmiertelnym (wzrost o 3,0 p.proc. w stosunku do roku poprzedniego), co stanowiło 44,4% wszystkich wypadków śmiertelnych.

Biorąc pod uwagę status zatrudnienia największą grupę poszkodowanych stanowiły osoby zatrudnione na czas nieokreślony, głównie w pełnym wymiarze czasu pracy – 63,7% ogólnej liczby poszkodowanych (w 2011 r. – 63,6%).

W 2012 r., podobnie jak w roku poprzednim, najbardziej niebezpieczną okazała się praca wykonywana w następujących grupach zawodów: robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń oraz pokrewni (13,0% ogólnej liczby osób poszkodowanych); robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewnych (10,6%) oraz robotnicy budowlani i pokrewni z wyłączeniem elektryków (7,3%). Najwięcej poszkodowanych w wypadkach ze skutkiem śmiertelnym odnotowano w grupie zawodów: robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni oraz kierowcy i operatorzy pojazdów – po 14,8% ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

Wśród rodzajów urazów jakich w 2012 r. doznały poszkodowane osoby, najczęściej wystąpiły: rany i powierzchowne urazy (40,3% wszystkich urazów, w 2011 r. – 38,8%), przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (odpowiednio 22,9% i 23,3%) oraz złamania kości (16,9% i 17,4%).

Głównymi wydarzeniami powodującymi wypadki przy pracy było zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt (27,1% ogólnej liczby poszkodowanych), uderzenie przez obiekt w ruchu (20,0%) oraz kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym (18,5%).

Dominującymi przyczynami wypadków przy pracy było nieprawidłowe zachowanie się pracownika (56,8% ogólnej liczby przyczyn), niewłaściwa organizacja pracy i stanowiska pracy (odpowiednio 9,5%) oraz niewłaściwy stan czynnika materialnego (8,2%).

Wśród wydarzeń będącymi odchyleniami od stanu normalnego, które najczęściej powodowały wypadki przy pracy były następujące grupy wydarzeń: poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby – 29,2% ogólnej liczby wydarzeń (źródłami tych urazów były przede wszystkim czynniki materialne z grup: budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie

– na, nad, poniżej poziomu gruntu – 55,1% ogólnej ilości czynników w tej grupie) oraz utrata kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem – 18,7% (decydującym czynnikiem materialnym powodującym urazy w tej grupie była utrata kontroli nad narzędziem ręcznym bez napędu – 19,0% ogólnej ilości czynników w tej grupie).

Biorąc pod uwagę miejsce powstania wypadku, tj. miejsce, w którym przebywali poszkodowani w chwili wypadku, najczęściej wydarzeń wypadkowych w 2012 r. odnotowano w miejscu produkcji przemysłowej (42,4% ogólnej liczby wydarzeń, w 2011 r. – 42,2%), w biurach, placówkach naukowych i szkołach, zakładach usługowych (odpowiednio 21,7% i 21,4%) oraz w miejscach i środkach komunikacji publicznej (odpowiednio 11,3% i 11,6%).

Jedną z konsekwencji wypadków przy pracy jest absencja pracowników, którzy im ulegli. W 2012 r. w wyniku zaistniałych wypadków liczba dni niezdolności do pracy wyniosła 240,4 tys. (spadek o 10,6% w stosunku do 2011 r.), a w przeliczeniu na jednego poszkodowanego (bez wypadków śmiertelnych) – 42 dni (w 2011 r. – 43 dni).

Wynagrodzenia

W 2012 r. wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej wyniosły w województwie pomorskim 21528,8 mln zł i na przestrzeni roku wzrosły o 2,9%. Wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym odpowiednio o 3,4% i 2,0%, osiągając wartość 13596,6 mln zł w sektorze prywatnym i 7932,2 mln zł w sektorze publicznym.

W 2012 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w województwie pomorskim osiągnęło poziom 3455,09 zł i było o 4,2% wyższe niż w 2011 r. (3314,53 zł), jednak niższe od notowanego w kraju. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ukształtowało się na poziomie 3530,47 zł, tj. o 3,7% wyższym niż w 2011 r. W sektorze publicznym w województwie pomorskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 4141,40 zł (przed rokiem 4003,56 zł), a w prywatnym – 3150,49 zł (wobec 3008,33 zł). Pod względem wielkości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto województwo pomorskie pozostało na 4 miejscu w kraju po województwie mazowieckim (4375,97 zł), śląskim (3629,57 zł) i dolnośląskim (3503,59 zł).

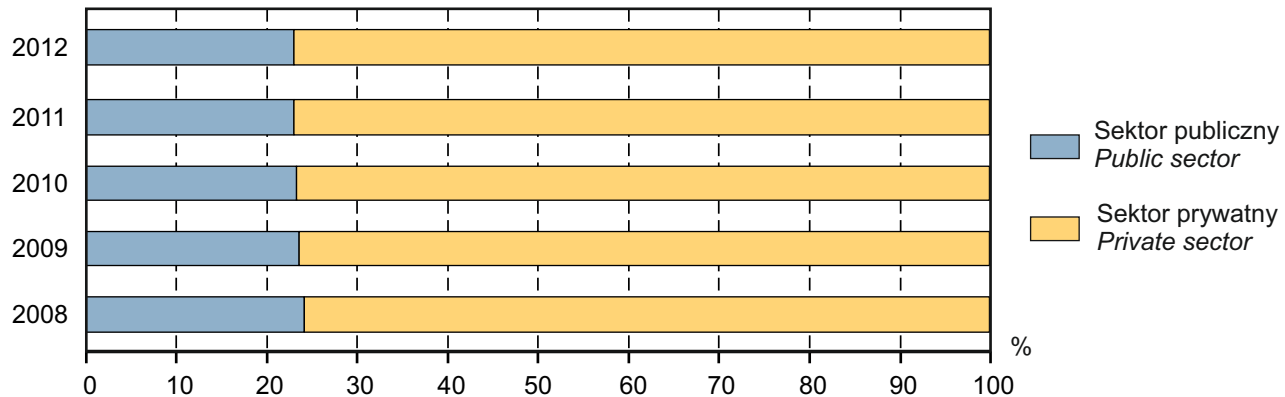
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji) wyniosło 3696,89 zł i w skali roku wzrosło o 3,6%, ale było niższe o 1,3% w odniesieniu do średniej krajowej. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze prywatnym wyniosło 3442,08 zł i było wyższe o 3,9% w stosunku do 2011 r., natomiast przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym było o 20,3% wyższe od odnotowanego w sektorze prywatnym. Według rodzajów działalności najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano w górnictwie i wydobywaniu – 6963,03 zł, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 6020,95 zł oraz w informacji i komunikacji – 5701,58 zł, a najniższe w zakwaterowaniu i gastronomii – 2353,99 zł oraz administrowaniu i działalności wspierającej – 2444,68 zł.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY OWNERSHIP SECTORS

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

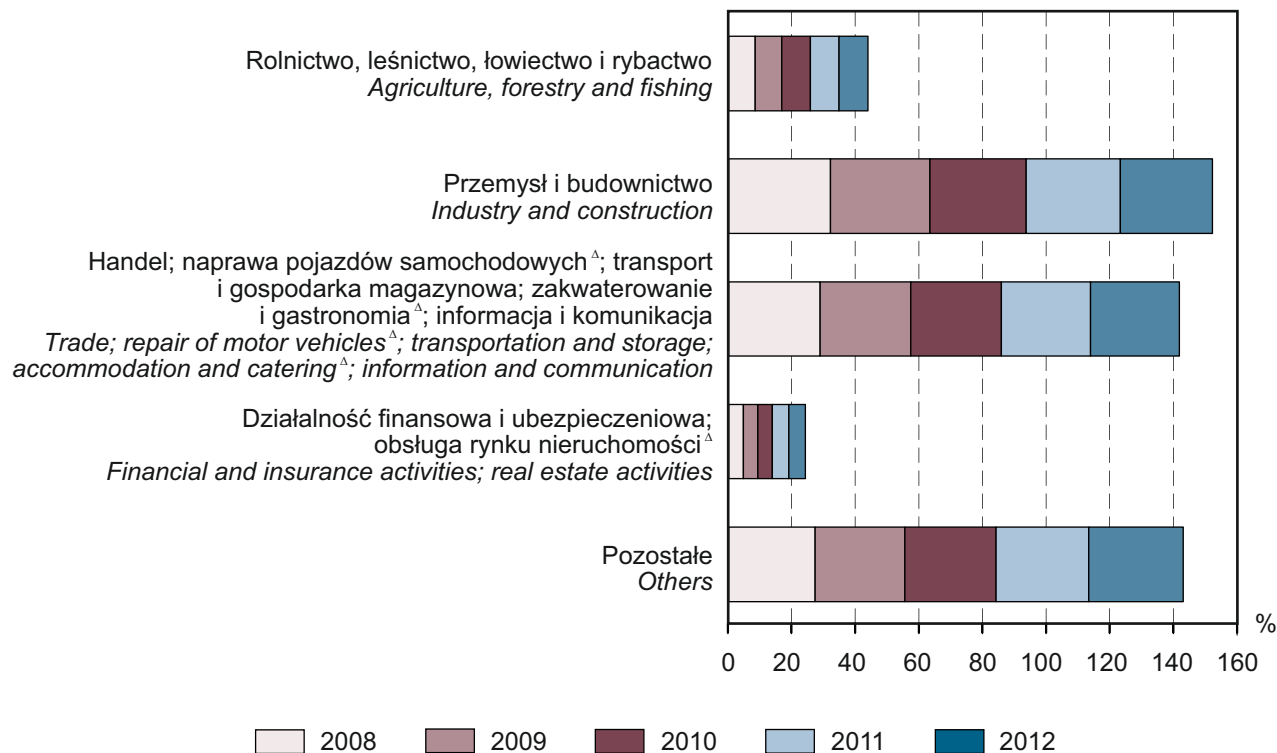
a By actual workplace and kind of activity.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SELECTED SECTIONS

As of 31 XII

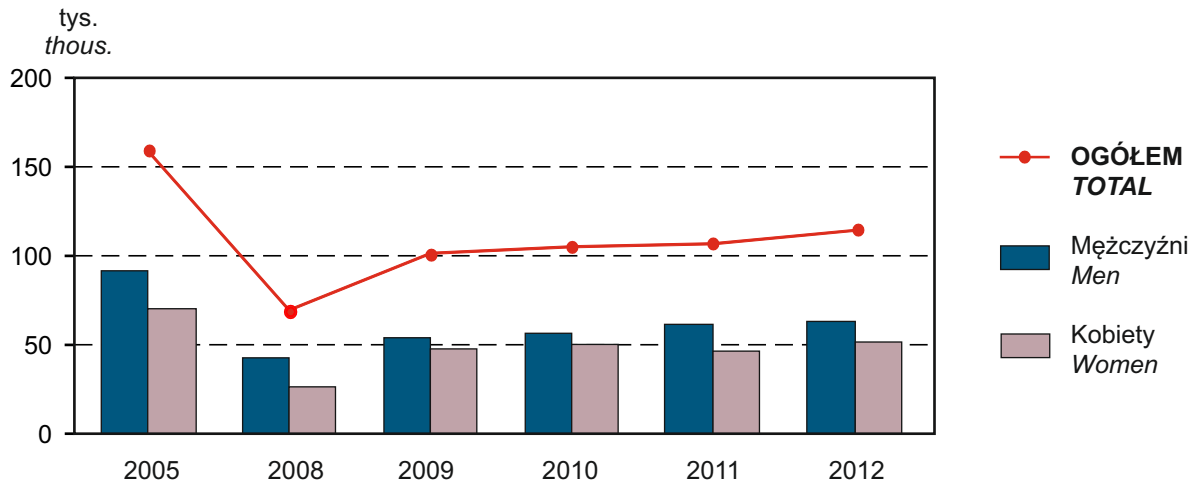
^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a By actual workplace and kind of activity.

BEZROBOCIE REJESTROWANE

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYMENT

As of 31 XII

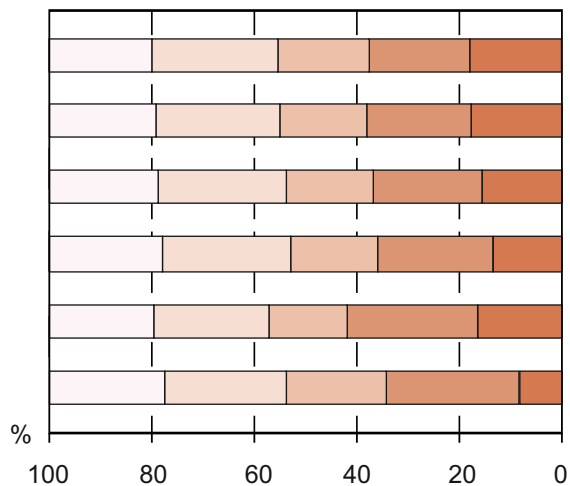
STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII

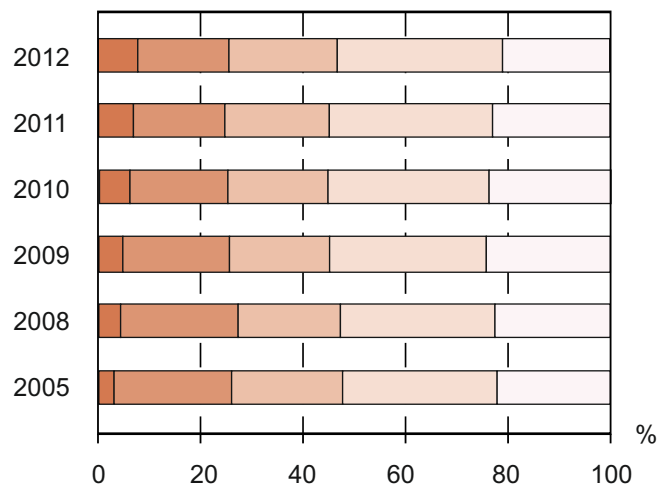
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND AGE

As of 31 XII

MĘŻCZYŹNI
MEN

KOBIETY
WOMEN

W wieku: 24 lata i mniej
Aged: and less

25-34

35-44

45-54

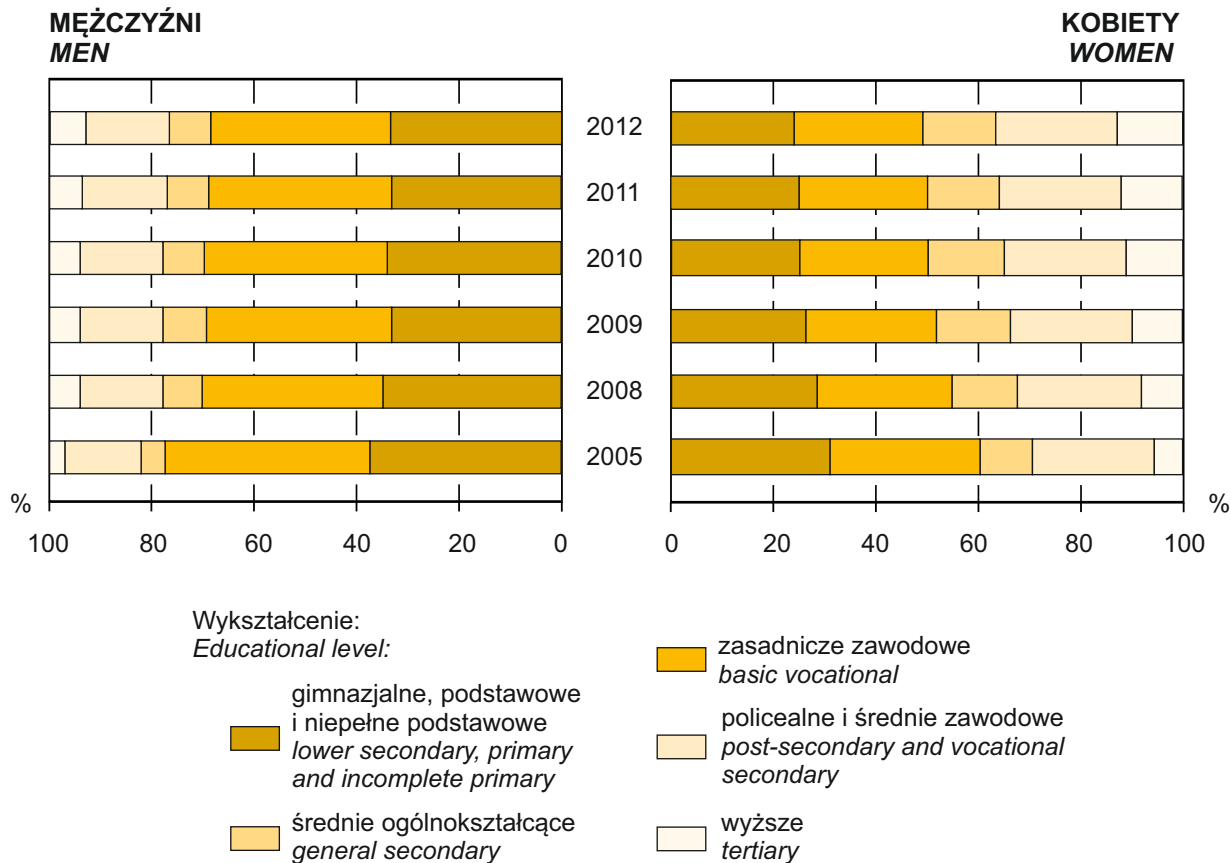
55 lat i więcej
and more

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

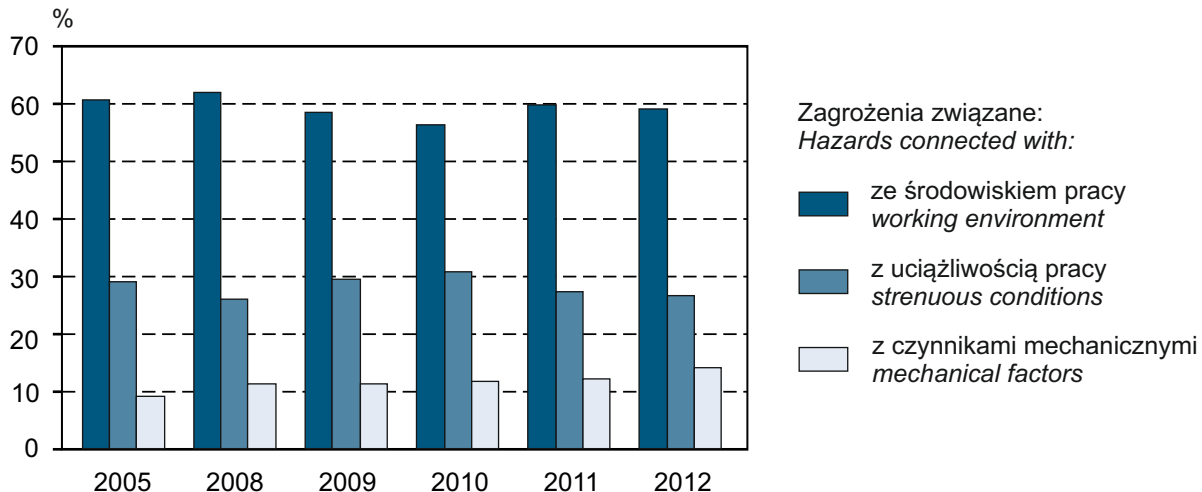

STRUKTURA ZATRUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI DLA ZDROWIA WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ

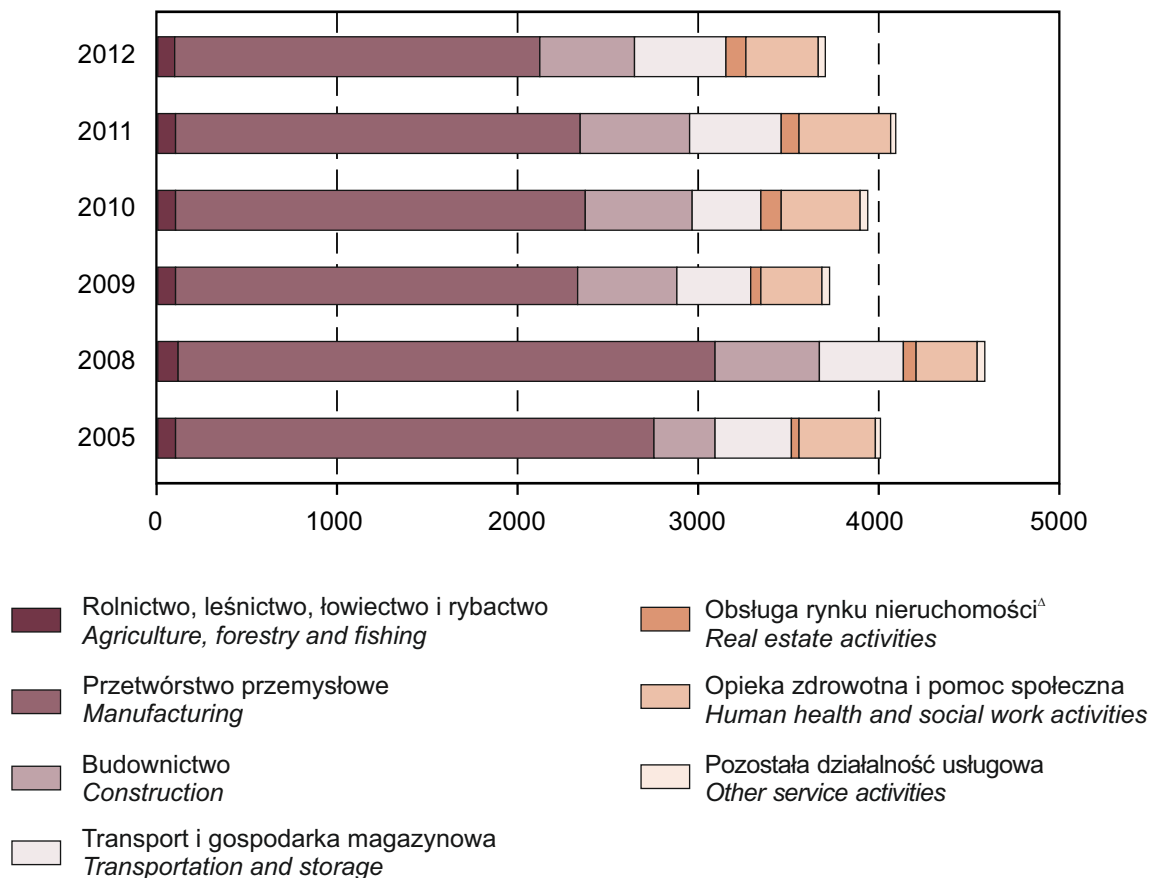
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS CAUSED BY GROUP OF FACTORS

As of 31 XII

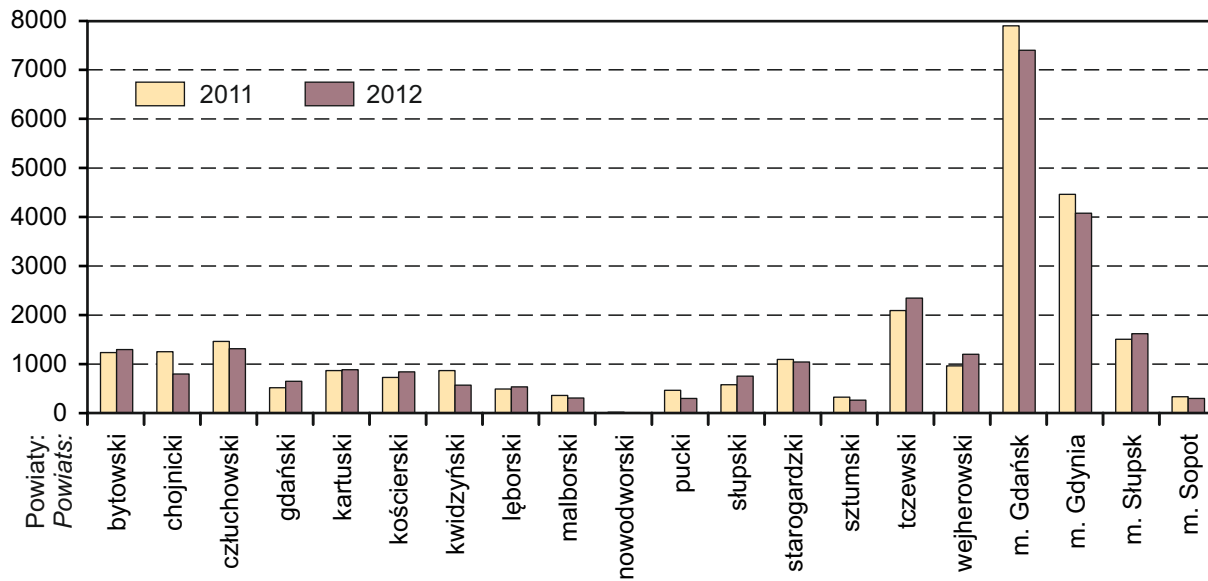
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a BY SELECTED SECTIONS

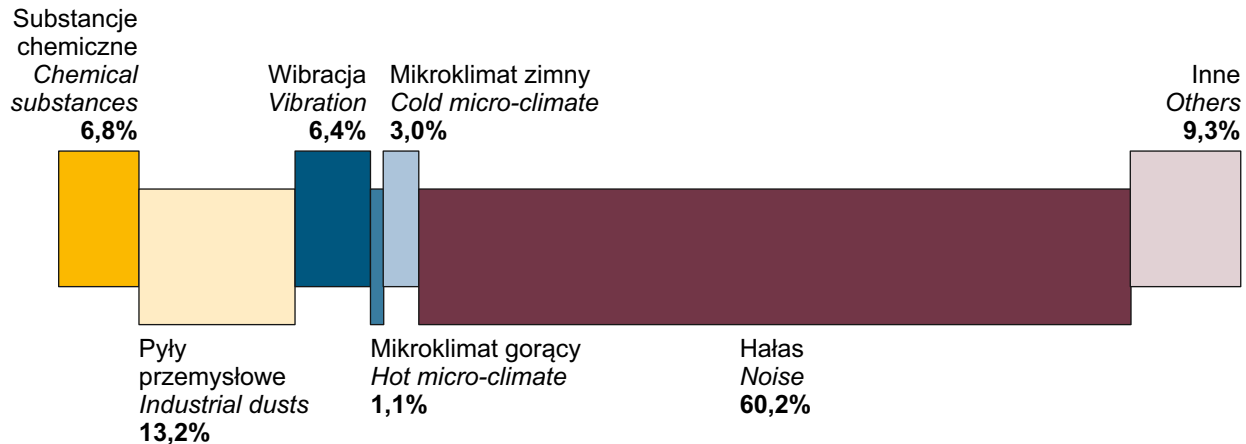
^a Zgłoszone w danym roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a Registered in a given year; excluding accidents in private farms in agriculture.

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA, LICZENI JEDEN RAZ W GRUPIE CZYNNIKA PRZEWAŻAJĄCEGO WEDŁUG POWIATÓW

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS COUNTED ONCE ACCORDING TO PREDOMINANT FACTOR BY POWIATS

STRUKTURA CZYNNIKÓW ZWIĄZANYCH ZE ŚRODOWISKIEM PRACY W 2012 R.
STRUCTURE OF FACTORS RELATED TO WORKING ENVIRONMENT IN 2012

STRUKTURA KOSZTÓW ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ CHOROBY ZAWODOWYCH WEDŁUG SEKCJI

STRUCTURE OF COSTS OF BENEFITS FOR OCCUPATIONAL ACCIDENTS
AND DISEASES BY SECTIONS

